

908(474.5)

Apie Praną Genį, gim. 1902m. kovo 1 d. [Rankraštis] : [kraštotyros darbas] / Eleonora Ravickienė. – Plungė : Plungės rajono savivaldybės viešoji biblioteka, 1991.05.02. – 6 lap. – Tekstas vienoje lapo pusėje, paskutinio 6 lapo abiejose pusėse. – Rankraštis. – [Skaitmeninis objektas]

I. Genys, Pranas

II. Ravickienė, Eleonora

1. Asmenybės. Lietuva. Plungė (Lietuva). 2. Atsiminimai. 3. Kraštotyra

UDK: 908(474.5)

Saugojimo vieta: Kraštotyros skaitykla

Seisgordas vadinėjo po objektus, šar- 2
lia tiesiamos linijos, pastais keliais,
po išraistų miškų linijas. Jis vedžiojo
nedidelis, išdresiruotas tokroms kelio-
nams arkluokas, kuris traukė droz-
tę vežimuką

1932 metais pavasarį ar vasarą
atėjo pirmasis traukinys į Plun-
gę, buvo iškilnėse dietuos pre-
sidentas Antanas Smetona, grojo
orkestras iš Rietavo orkestras. Kas
norėjo, galėjo eiti vadinti į Kretin-
gą ir grįžti atgal. Būna daromas
buvo nepaprastas, bei kehonė buvo trumpa,
nalyginus vežimuką arklu, tisdavos net ke-
tas dūmos

Yšvyko darai kitar dirbti, o dar
inānmeris Seisgordas arkluoką

su vežimuku padovanojo Pranciū

Geniū. Šis išdresiruotas arkluokas

Sougeiai vedžiojo naująjį šeimini-
ką, renkant eksponatus, kuriomis "Al-
kos" mudrejų Telšiuose. Tą milaimš-
ką darą atliko vargšai, nevaikštai inā-
lidas P. Gims, kuris tarybiniais metais

5
būvo ir Telsū, mūsdienās ievārtas, apsiņģ-
veno Plungeje, madame namelyje un dabai-
tina knygyno, kur priis karz buo fotogra-
fo Berkevičiaus foto salonas.

Emė vangšas namelē statyt, nes be gavo
pastogēs buo sunkai Rekejo tvarto orklai-
kui, rekejo pataepos āmogui apgyvendin-
ti, nes jis juk buo invalids, negalējo gyventi
be kito globos. Rekejo ir orklai rūpinātis
nekantā maiciu vaīmelyje būdantē cemento
maišā. Sunkicā suokiamā, kelp jis, ne-
veiktos āmogus, sunkicāis polaiis metars,
namelē pasistatē ir tvartā orklai. Gyve-
no ten neitgāi buo priē lovis ēsitai-
ses motorā, kuus, ējingsus jungiklē, jē
pakelclau^{js} atsisesclau, ir tokē invalidlā
suemē, išovē ē šelutes pagelē. Buo āmo-
nei, kuve ir Plunges sienstē sienstē-
nuiš, ypač mašyclau^{js} tabako, papirusu,
nuis neviķe. Tuo jis legindlau^{js}, kas
negabendlau ē itualitā, iskratyclau ir
maiškinu utiles... Jis ^{tikras} Thankinys
ē jo namelē buo ē kelta Aukščiau-
sios Tarybos deputatē, „dinių ardiru“
fabriko darbininke Kerpauskienē.

Parašysu listy āmuniu pusiimnui apne
P Gery Tau šlene Bražinskienē, gim 1897m. 9u mitē

amiciant
Pakavus metas, ^{no I pasaulimo karo,} ji baigusi mokytojų
kursus, dirbo Telšiuose, ^{mokytoja,} vienuolias, istai-
kimoje prieglaudoje, kur buvo ir mokykla.
Jeloni detale - nuėmūt karo patirtę
sunkumų, prieglaudoje buvo tik du vakai.

6. Bradėniskienė P. Genio mokytojų
atvėlo Darutė 1925 ir 1926 metais. Ji ^(Genio) ^{iki}
buvo 5 km į šiaurę nuo Telšių Kalnėnų kai-
me labai graži orota, graži luoma, buvo
ūkyje apie 20 ha, gėra žemė, gerai išdr-
bama. Atvėlo, ^{buvo} 3 vakai **Genio šeimose**

Ji pridėjo, kad Pranas Genys susirgo
^{okupacijos I pasaulimo karo metu,}
vokietų laikais, kai reikėdavo slėpti auk-
lius, naktimis uždaryti ir laikus ar pelkas.
Tėn motyt, jis ir jussalo, gal ant žemės
uimigė, o buvo paauklysi susirgusi
tėvai visur uėjojo pas gydytojus, nepade-
jo, kas žino, gal buvo kokio tik viena
lėmtinga naktis, o suvalėji visam gyve-
nimui...

dantė jis Telšių gimnazijai, mokiš ka-
bai grai, sunkiai vaikščiudama su tai-
da, kol visai jė paralydavo. dabai
gėra buvusi sesuo, visur jam padeda.
Rašė eiles. Gimnazija baigė apie 1925 m.

Pasistatēs ^{Plunyeje} nomā, zīmēšē foto atelē,
vīskas bavo rietojē, bet neitgam...

Plunyeškis Jūnas Šimkus lanke
Telsiū gimnaziē, jam labai patīk dāve
dēmoiciū poetē literatūras vakarē,
kur P. Genys skaitydavo savu poezijē
dabai jārdinontis momentas, kai
jē sēdonte kedeje, jauniejē poetai -
maksleivai zīmēdau ē šleng.

J. Šimkus išsaugojo onksīcu islēs-
tas d. knygetes, parasytas P. Geny.

P. Geny prisimena šleng šakimye,
gim. 1907m. Jūs tėvas tavejo ūkē pūtē
Gondlengos pilcakalmio, kur dēmes da-
lē sudare kapukalmio senkapis,
dēmeje bavo gausu ekspozatē, šip-
ng olieng su sau onklis kur, tai bavo
apne 1934-35m., atyko P. Genys.
45° paskas o tuoj atyko ū lingvojē
mašing, išlipo Telsiū apskrities vīzē -
mīkas i jīs ant kupras zīmēšē P. Geny
ē ^{dēme} šakimo trobe šleng teigva, kad
tėvas norūyēs atidaut ekspozatē, o
tavejē ū kiruokē, ū dīedē ū kt., kur pūtē
ē pasouliņū konē olieng

Bet vis diēto 15 eksponatų Telšiu
muziejuje atsirado, dovanoję juos Šaki-
nis Domas ne be P. Gimo rūpestio. 6

Telšiu muziejus buvo pastatytas iš au-
kų, Hermann'ai prisūdejo Armeikos Lietuvisai
Telšiu muziejuje surinkto rečiausio ekspo-
natai: nuostabios drobės, čia randasi ma-
žai ^{direktoriuje} (iš)tekusių paveikslų, rodos 6, medžio
reliėfai, ^{nuo} ant kurių lietuviškos menstinės,
spausdinto šventųjų paveikslas. Ypač „Atkros“
Tarnskio kalendorius, gamaisių knyga,
lankraščiai, gamienų: šarvai, duklai, kiz-
vukai ir t. t. Per vieną susirinkimą
Telšiu „Atkros“ muziejuje girdėjau, kad
ekspozicijoje yra ^{apie} 2000 eksponatų, o
fonduose apie ~~2000~~ ²⁴⁰⁰⁰, nėra orietis juos su-
dėti, statomas įmestatus.

denkui galbūt prieš Praną Genį, su-
kūrusį mažiausią Ermitažą Lietuvoje,
tiek daug padariusį demokratijai
visu Lietuvoje. O kur jo, kurioje
šilutės buvusio lagero vietoje, be randas
jo kapo vieta, randas jo palaidai...
To nesužinosime niekad...

Ypač versija, kur Genys pastatė savo
priešais rankraščius. Gėtama, kad (overst.)

butelyje, pakasti dienių

Prieš porą metų, ^{būsimas tada} ~~būsimas~~ Plungės
kapinėse, priedo vėnė mirties ir pasq-
kė, kad P. Genys daug rankraščių
pasleper ^{su} stalo lojoje. Kame tas sta-

las, mekas nežino. Tačiau šio
nusipelnusio žmogaus gyvenimo ista-
ciją... Neįnomas kapas, kurio tūnų p
10 porų pasmai.

Plungės rajoninės bibliotekos direk-
tori, Violetai Skievienei prašant,
rašiau, ką žinojau apie Praną
Genį.

E. Laučienė

Plungė

1991.05.02.

Apie Praną Genį, gim. 1902m. kovo 1 d.

P.Genį pažinau apie 1945m., kai jis atvyko fotografuoti, nes žmonėms reikėjo išduoti naujus pasus, ir Plungėje susedavo būriai. P.Genys buvo paralyžuotas, nevaikščiojo, jį ant nugaros ėnešė vienas vyras. Jis padarė nuotraukas ir mano šeimai pasams, nufotografavo 2 metų sūnų, ir tą nuotrauką išlaikiau.

Vėliau matydavau jį bevažiuojanti nedideliu dviračiu vežimuku, traukiamą mažo arkliuko. Kai rinkau medžiagą apie Plungės geležinkelio linijos (buvo sujungta Kretinga-Plungė-Telšiai) statybą, sužinojau kai ką iš Viktoro Cirtauto (gim. apie 1909m. jau mirusio), buvusio studento, vasaromis dirbusio prie geležinkelio. Geležinkelį tiesti paėmė danų firma, darbai vyko nuo Kretingos pusės ir nuo Telšių. Susijungimas įvyko ant Kūlupėnų tilto. Vyr. danų inžinierius Seisgordas važinėjo po objektus, šalia tiesiamos linijos, prastais keliais, pro išrautų miškų linijas. Jį vežiojo nedidelis, išdresiruotas tokioms kelionėms arkliukas, kuris traukė dviratį vežimuką.

1932 metų pavasarį ar vasarą atėjo pirmasis traukinys į Plungę, buvo iškilmėse Lietuvos prezidentas Antanas Smetona, grojo atvykęs iš Rietavo orkestras. Kas norėjo, galėjo veltui važiuoti į Kretingą ir grįžti atgal. Entuziazmas buvo nepaprastas, kai kelionė buvo trumpa, palyginus važiavimą arkliu, tęsdavos net kelias dienas.

Išvyko danai kitur dirbti, o vyr. inžinierius Seisgardas arkliuką su vežimuku padovanojo Pranui/ Geniui. Šis išdresiruotas arkliukas saugiai vežiojo naująjį šeimnininką, renkant eksponatus, kuriant "Alkos" muziejų Telšiuose. Tą milžinišką darbą atliko vargšas, nevaikštąs invalidas P.Genys, kuris tarybiniais metais buvo iš Telšių muziejaus išvarytas, apsigyveno Plungėje, mažame namelyje už dabartinio knygyno, kur prieš karą buvo fotografo Berkevičiaus foto salonas.

Ėmė vargšas namelį statyti, nes be savo pastogės buvo sunku. Reikėjo tvarto arkliužkui, reikėjo patalpos žmogui apgyvendinti, nes jis juk buvo invalidas, negalėjo gyventi be kito globos. Reikėjo ir arkliu rūpintis.

Nekartą mačiau vežimėlyje bevežantį cementą maišą. Sunkiai suvokiama, kaip jis, nevaikštas žmogus, sunkiais pokario metais, namelį pasistatė ir tvartą arkliui. Gyveno ten neilgai. Buvo prie lovos įsitaisęs motorą, kuris, įjungus jungiklį, jį pakeldavo, jis atsisėdavo. Ir tokį invalidą suėmė ir išvežė į Šilutės lagerį. Buvo žmonių, kurie iš Plungės siuntė siuntinius, ypač prašydavo jis taboko, papirosų, nors nerūkė. Tuo jis lygindavosi, kas nugabendavo į "tualetą", iškratydavo iš marškinių utėles... Jis tikras kankinys. Į jo namelį buvo įkelta Aukščiausios tarybos deputatė "Linų audinių" fabriko darbininkė Kerpauskienė.

Parašysiu kitų žmonių prisiminimus apie P.Genį. Tai Elena Bražinskienė, gim. 1897m., 94 metų amžiaus. Po I pasaulinio karo, ji baigusi mokytojų kursus, dirbo Telšiuose, mokytoja, vienuolių išlaikomoje prieglaudoje, kur buvo ir mokykla. Įdomi detalė - nežiūrint karo patirtų sunkumų, prieglaudoje buvo tik 8 vaikai.

E. Bražinskienė P.Genio mokė seserį, atrodo ^{stasė} Danutę 1925 ir 1926 metais. Jų (Genių) ūkis buvo 5 km. į šiaurę nuo Telšių Kalnėnų kaime. Labai graži vieta, graži luoma, buvo ūkyje apie 20 ha, gera žemė, gerai išdirbama. Atrodo, buvo 3 vaikai. Genių šeimoje.

Ji girdėjo, kad Pranas Genys susirgo okupacijos I pasaulinio karo metų, vokiečių laikais, kai reikėdavo slėpti arklius, naktimis vedavo į laukus ar pelkes. Ten matyt, jis ir peršalo, gal ant žemės užmigo, o buvo paauglys: susirgusi tėvai visur vežiojo pas gydytojus, nepadėjo, kas žino, gal buvo kokia tik viena lemtinga naktis, o sužalojo visam gyvenimui...

Lankė jis Telšių gimnazija, mokėsi labai gerai, sunkiai vaikščiodavo su lazda, kol visai jį paralyžavo. Labai gera buvusi sesuo, visur jam padėdavo.

Rašė eiles. Gimnaziją baigė apie 1925⁴ metus.

Pasiatatęs Plungėje namą, iširuošė foto atelje, viskas buvo vietoje, bet neilgam...

Plungiškis Juozas Šinkus lankė Telšių gimnaziją, jam labai patikdavę žemaičių poetų literatūros vakarai, kur P.Genys skaitydavo savo poeziją. Labai jaudinantis momentas, kai jį sėdinti kėdėje, jauniški poetai - moksleiviai inėsdavo į sceną.

J.Šinkus išsaugojo anksčiau išleistas 2 knygutes, parašytas P.Genio.

P.Genį prisimena Elena Šakinytė, gim. 1907m. Jos tėvas turėjo ūkį prie Godingos piliakalnio, kur žemės dalį sudarė kapukalnio senkapis, žemėje buvo gausu eksponatų, vieną dieną su savo arkliuku, tai buvo apie 1934-35m. atvyko P.Genys. O tuoj atvyko ir lengvoji mašina, išlipo Telšių apskrities viršininkas: jis ant kupros inėšė P.Genį į Domo Šakinio trobą. Elena teigia, kad tėvas nenorėjęs atiduoti eksponatų, o turėjęs ir kirvuką, ir žiedų ir kt., kurie per II pasaulinį karą dingę.

Bet vis dėlto 15 eksponatų Telšių muziejuje atsirado, dovanojo juos Šakinis Domas, ne be P.Genio rūpesčio.

Telšių muziejus buvo pastatytas iš aukų. Nemažai prisidėjo Amerikos lietuviai. Telšių muziejuje surinkti rečiausi eksponatai, nuostabiios drėbės, čia randasi mažai Lietuvoje išlikusių paveikslų, rodos 6, medžio raižinių, nuo kurių liaudies meistrai, spausdino šventųjų paveiklus. Yra "Aušrų", Ivinskio kalendorių; seniausių knygų, laikraščių, sehienu: šarvai, durklai, kirvukai ir t.t.

Per vieną susirinkimą Telšių "Alkos" muziejuje girdėjau, kad ekspozicijoje yra apie 2000 eksponatų, o fonduose apie 22000, nėra vietos juos sudėti, statomas priestatas.

Lenkiu galvą prie Praną Genį, sukūri mažąjį Ermitažą Lietuvoje, tiek daug padariusį Žemaitijai ir visai Lietuvai. O kur jo, kokioje Šilutės buvusio lagerio vietoje, randas kapo vieta, randas jo palaikai... To nesužinosime niekad...

Yra versijų, kur Genys paslėpė savo poezijos rankraščius. Sakoma, kad butelyje, pakasti žemėje.

Prieš porą metų, buvau tada Plungės kapinėse, priėjo viena moteris ir pasakė, kad P.Genys daug rankraščių paslėpęs savo stalo kojoje. Kame tas stalas, niekas nežino. Kraupi šio nusipelniusio žmogaus gyvenimo istorija... Nežinomas kapas, kažkur trūnija jo poezijos posmai.

Plungės rajoninės bibliotekos direktorei, Violetai Skierienei prašant, užrašau, ką žinojau apie Praną Genį.

Plungė,
1991.05.02.

E.Ravickienė